

AÑO II

PALMA 7 DE AGOSTO DE 1898

NÚM. 79

Pregària

¡Oh, Deu! de qui procedexen els sants desitjos, els bons conseys y les obres justes: donau als vostros sirvents la pau que el mou no los pot dar; á fí de que obehint corament els vostros preceptes, y destruída la feredat dels inimihs, ab la vostra protecció alcansin dies de tranquilidat.—Per Cristo Señor nostrò. Amen.

ORACIÓ

I

S' Evangèli d' aquest diumenge mos proposa dos homos que presentan sa seva causa devant el Jatge supremo de sas conciencias; la hi presentan de distinta manera y per cada un sa dicta distinta sentència. Es primé era una farisèu qui, de dret en dret d' aquest modo parlava: Señor, vos don gracias porque no som com els altres que roban, son injusts y cometen adulteris; jo dejun dos dias cada semana y pag els deumes de tot quant tench. Es segon era un publicá que, aficat á un recó des temple, plé de confusió, coneguent sa propia indignitat y llun del lloch sant, ahont Deu habitava entre els homos, sens atrevirsê á axecar els ulls al cèl, que considerava ofès, y pegantsê tochs pes pit, ab grans mostres de arrepentiment, se contentava ab dir á Deu: Señor teniu misericordia d' un pecador tan gran com jò. Es primer s' alabava de sant á sí matex y ab orgull acusava de pecadors á tots els demás; y Deu no va fér cas de sa oració; des segon que á sí propi s' acusava y no 's cuidada dels altres en fé cas, y quedá justificat. Axó mos induex á preguntar: perquè hem de fér oració? Com l' hem de fer? Estudièm aquets dos punts.

II

Hi ha gent que se sab recullir á un reonet del temple, ahont está realment el Deu de las alturas y li sab expresar sas misèrias demenantlí remey, ò dins caseva en família, lo cual es molt agradable á Deu y edificant: però no son poch els qui no saben recullirse dins altres temples que dins sa taverna ó es cassino, ni saben alsar els ulls al cel, sinó amb so colso y fent rues de clotell; y dins caseva sols hi están el temps necessari per dar mala vida y amollar á sa familia flastomias que secorren y paraulotes que embrutan sa llengo del qui las diu y sas orellas del qui las escolta.

Aquests quant surten al carré empèstan s' aire y fan mes mal que si en Barrufet se pasetjás en figura d' homo.

Pues bé: á tots aquets y á molts d' altres que se poren dar per entesos, deim que es precís fer oració. Axí heu enseñá Cristo Jesús durant el temps de sa vida mortal no sols de paraula sinó també d' obra. Als Apostols y Dexebles los dictá el Pare nostrò qui está en el cèl etc. mostrantlos aquesta *oració dominical*, tan sensilla, tan divina y tan consoladora. Altres vegades se retirava de nit y los enseñava practicament, después de sas fatigas des dia passat cercant pecadors, ajonoyat, ab sa cara en terra per més humillació.

Si el Bon Jesús, que vengué per salvarnos, en enseñarnos á fér oració, se destesxiná de aquesta manera, ¿perquè no mos recullim ab mes frecuència y cumplim ab ses enseñansas de tan bon Mestre?

III

Cuatre condicions ha de reunir sa oració porque sia acceptable á Deu y ha d' esser, ab atenció, confiansa, perseverancia y humildat. Ab atenció; mirant lo que feim, lo que demenam, y sa dignidad suprema de Aquell á ne qui mos dirigim. Ab confiansa: esperant firmement que Deu mos concedirá lo que li demenam si es de profit per sa nostra ánima. Per axò es precís que sa confiansa vaji acompanyada de sa fê, pues aquesta conquista el cor de Deu. Diu Sant Tomás respècte de aquest particular: «sa oració es meritoria per part de sa caritat, y es impretatòria per part de sa fê.» Ab perseverancia, repetint moltes vegadas sa metexa pregària tocant á sa porta de la misericordia divina fins conseguir lo que mos importa. Finalment, ab humildat, pues diu l' Eclesiastich: s' oració de s' humil pujará més amunt que els niguls fins al cèl y no baxará fins que Deu la despatxi favorablement. Axí li succehí al publicá de s' Evengèli, que después de s' oració que feu arreconat dins el temple porque se considerava indigne de estar en compañía dels altres homos y de que Deu el mirás y fins y tot de entrar dins sa casa del Señor, vá sortir justificat n'eresquent sa seva oració esser ascoltada del cèl. Fessèm oració, no tenguèm per perdut el temps que hi empleam, pero fesemla bé, no com aquell farisèu tot inflat d' orgull y vanagloria.

MOSSEN MATHEU.

PATRÓ DE LA SETMANA

Día 10.—Sant Llorens, diaca y martir.

Aquest gran aragonés nasqué á Huesca; son pare havia nom Orencio y se mare Paciencia; foren sants, y se fá sa festa día primer de Maix. De sa juventut y de compassá á Roma, no se sab rès, si bé se creu, qu' animat d' un gran zèl per la Relligió, allá s' aplicaria á s' estudi de las bonas lletras; pues consta que fonch Ardiaca de la Santa Iglesia de Roma y qu' el Papa San Sisto II, encantat de la seua innocencia y del seu gran talent, li conferí las sagradas Ordes amb aquella dignitat, posantli en ses mans els tresors de l' Iglesia. L' any 258 publicá l' Emperador Valeriá un edicte, condannant irremisiblement á mort á tots els bisbes, sacerdots y diacas. El primer demunt qui posaren les mans, vá ser el Papa Sant Sisto, qui carregat de cadenas fonch conduit á la presó Mamertina. Tot d' una qu' heu sabé Llorens, corregué allá, resolt á no separarse del seu costat, en que fós necessari sufrir el martiri p' el qual feya temps suspirava Sant Sisto li maná que repartís als pobres tots els tresors que guardava, y que se preparás á derramar la seua sanch per Jesucrist. Complí lo ordenat recorreguent, de nit, els punts ahont habitaven pobres y exhortantlos á la paciencia y á la constancia en la fè de Jesucrist. Los entregá els tresors, que li havían confiat, y l' on demá s' entorná á la presó, per tenir el consol de veurer per derrera vegada al Sant Pare, que havia de ser degollat aquell matex dia. Quant lo tregueren, Llorens se tirá als seus peus y plorant li digué, que ja quedavan en bonas mans els tresors de l' Iglesia, y que sols li mancava servirli de ministre en el sacrifici de la vida qu' anava á oferir al Señor. Procurá el Sant Pontífice consolarlo pronosticantli que dins de tres dies rebría igual corona; y afegint estas paraules. «Atenguet Deu nostro Señor á la flaqueza propia del meus anys, sols me subjeta á tormentos insignificants; pero á tu, fill meu, te reserva una señalada victòria que farà célebre, ton martiri en tot lo mon.» Els soldats, que havían sentit parlar de tresors, heu participaren al Emperador; aquest maná prenderlo, y enterat de que era cristiá y de la seua dignitat de Diaca, li preguntá ahont tenia les riqueses de l' Iglesia; «donem temps, li contestá, jo les replegaré y posaré devant la vista.» Li concedí un día: replegá Llorens tots els pobres que pogué, y presentantlosli li digué: aquests son els vertaders depositaris dels tresors de l' Iglesia. Creguent l' Emperador que feya bèfa de sa magestat imperial, maná que fós assotat com á vil esclau, y torrat demunt unas esgrellas per no haver volgut adorar als deus del imperi. Posat en dit torment, era tant la tranquilidat del Sant Martir, y tant gran el goix de sufrir per Jesucrist, que quant cregué estar ben cuit d' un costat dirigintse al tirano li digué: «mira qu' aquest costat está a torrat, mana si vols que me girin de s' altre.» Dites aquestas paraulas alsá els seus uys al cèl, y anegada la seu ànima ab goigs celestials, volá á rebrer la pauma y la hermosa corona que li tenían preparadas els angels. Succelhí son martiri dia 10 d' Agost del any 258.

MOSSEN GASPÀR.

Notícies històriques.—Baix del presbiteri de la parroquia iglesia de Santa Creu, á Palma, existeix un oratori, semi-cripta del sigle XIV, que estava dedicat á Sant Llorens. Ara serveix de magetzem. Es llástima, pués es l' única construcció que conexem bèn disposta per convertirla en depòsit sepulcral dels homos il·lustres que no s' enterran dins iglesias, á Mallorca. (Allá hey tendrian alojament digne els cadavers dels catòlics eminents, v. g: el General Antoni Barceló, el Pare Pou, l' Historiador Quadrado, etc.)

— La vila de Seuva té per patró el martir Sant Llorens, com també heu es del poble *Sant Llorens des Cardaxar*.

Supersticions populars.—A Mallorca hey ha la creencia, que las personas qu' han fet els dejunis de Sant Llorens tenen la saliva bona per curar cremaduras. Aquests dejunis los fan abans dels 7 anys, tres anys seguits el disapte de la festa, no manjant rès més, que fruites y beguent aigo de font viva, ab un carabaset foredat ab una pedra, la fruyta no pot tocar ganivet.

Els antics conradors no calavan foch als formiguers en día de Sant Llorens, per pò de que sa lleña cremás malament.

Estels que corren.—A principis d' Agost, solem veure correr estels en ses nits clares; el poble los nomena *llágrimes de Sant Llorens*.

Dit.—Sant Llorens, figures á quèrns. (Més de quatre per un doblé.)

ES JAY FLAGO MANESCAL

Com se deya y no se deya
si hi hauria qualque cas
d' epidèmia ultra-marina
passada per Gibraltar;

Es manescal prengué l' manda
dins sa plassa de ciutat,
y tot quant fos comestible
era alou seu visurar.

Y com la salut des poble
suprema lley sempre ha estat,
es Jay era qui dictava
ses ordes més terminants.

En primé lloch, ses patatas
les feya totas pelar,
y á n' es peix, ses pescadores
ja l' venien escatat.

Es ví s' ayguardent y s' olí
los passaven per cedás,
y d' ou s' en despaxavan
á no ser bèn capolats.

D' aquest modo l' homo creya
l' epidèmia deturar
abans d' arribá als ventres
d' aquells vesins malanats.

Però, un vespre, á la malhora,
veren de llun dos fanals,
p' es camí des Cementeri,
amb direcció á ciutat.

Y tot seguit un missatge
que devía está á l' aguayt,
ja es partit á darne avis
al poble y al Manescal.

Del Jay Flaco el gran coratje,
justament se desmayá;
però, refét, doná orde
que dins plassa ningú entrás.

¡Esfondrau els ponts tot d' una,
tancan portes y portals,
critava; acorreu, sens triga,
y embardissau bé la mar.

Si sa pèsta americana
vé en sa nit, dins cols ó naps,
primé que morí acomesos,
imoriguemmos tots de fam!

El rebumbori, ses basques,
la temor y feredat
que s' apoderá del poble,
no es de dir ni per contar.

Ventura que el Señor Batle,
es Rectó, y fins el sátx,
yaren alcansá cuantre orde,
y sa plassa no 's tancá.

L' endemá dematinada
se va sebrer que els fanals
que á la máhora se veyen
erán els dos uys d' un gat.

Axo succehí á Ma-xòrca
din la plassa de *suitat*,
á fí del sigle futur,
sent Don Flaco es Manescal.

WERI-HUEL.

PROVERBIS ESCULLITS

D' ENTRE EL MILENAR QUE DICTÁ MESTRE RAMON LULL

XVI.—De Fè

Ab la fè creus les veritats que no entens.

Qui per la fè mor, per la fè viu.

Qui ven la fè, compra l' infèrn.

La fè está prop de la voluntat y llany del enteniment.

Per la fè fas de Deu ton vesf.

XVII.—D' Esperansa

Hajas més Esperansa en Deu per sa bondat, que per
tos mèrits.

Puis que Deu pot perdonar, no convé desesperar.

Hajas Esperansa en Deu, que estima més perdonar
que castigar.

Qui perd l' Esperansa, heu perd tot.

Si vols haver gran Esperansa, hajas gran amor.

XVIII.—De Caritat

Qui té Caritat, té la millor riquesa.

Tén Caritat y Deu t' en tendrà.

Foll es qui sens Caritat vol ser amat.

Qui no viu en Caritat mòr sens ella.

Tanta Caritat pots haver com pots voler.

XIX.—De Veritat

No amagnis la Veritat als qui l' han menester.

A qui defènsa la Veritat, Deu li ajuda.

Qui guanya amb falsedat, perd e l' Veritat.

Sens la Veritat, no vulgas ser honrat.

La Veritat sempre sura y may se mor.

XV.—De Contricció

Contricció es el missatge que l' pecador envía á la
pietat de Deu.

Sens Contricció, no pots haver perdó.

Contricció te fa plorar, perque en Paradís pugas entrar

A gran pecat, gran Contricció.

Lo tresor de Davit y el sebrer de Salomó no valgue-
ren tant com la Contricció.

(Continuará.)

CRONICÓ DEL MES DE JURIOL Y AGOST

JURIOL.—Dia 28.—En l' iglesia de Santa Magdalena
se celebrá la festa á La Beata, que anualment li dedica
La Ciutat, assistint-hí el Sr. Bisbe, qui, en aquest dia fet-
xá sa primera Pastoral, dirigida als seus diócessans.

Dia 29.—Comensá á viure en l' altre mon la virtuosa
Sor Genoveva, *Sierva de Jesús*, de la comunidad de Re-
ligiosas establidas en el Col·lègi de La Criansa, que
tants bons serveys prestan als malalts, á domicili. (anc. s.)

—Un fíy d' un mestre sabaté li pegá guinevetades de-
xantlò en perill de mort. El parricida demostrá no tenir
el cap en son lloch. Son pare demaná y li administraren
els Sants Sagraments.—Deu s' apiadi de tots dos.—Axò
succehí á ca-seua, carré de Palácio dins Palma.

L' Ajuntament, reunít en sessió extraordinaria, apro-
vó la proposició presentada per la Comissió especial
nombrada per estudiar els medis d' obtenir recursos per
salvar la crísis obrera, indicant la necessidat de demanar
autorisació per fèr transferèncias de crèdit. (Es de
temer que quant el jornalers arribin á qualque cosa, s' asa-
s' haja mort de riayes.)

Dia 30.—Passat el susto, tornaven á ecupar ses case-
tes els qui havían abandonat ses del Molinar y del Te-
rreno. També comparexían moltes families fuytes de ciu-
tat, el dia que semí-oficialment se deya que venia drèta
á Palma s' escuadra Nortamericana.

Dia 31.—El *Balear* se despedí temporalment dels
seus abonats; havent acabat s' existència periodística els
diaris: *El Liberal Palmesano*, *El Isleño* y els setmanaris
Las Circunstancias y *La Esperanza*.

Encara quedaren 5 diaris y 2 setmanaris á Palma, un
á Soller y un á Felanitx; á més dels Bolletíns oficial de
la Provincia, Eclesiastich, Comercial y de la Societat
Arqueològica; de la Revista Balear de Ciencias Mèdicas
y la del Magisterio Balear, total 15.—¡Pròu!

AGOST.—Dia 1.—La *Crónica de la Diocesis* publica-
da en el B. O. eclesiastich; dava conte de que la Comp-
tesa de Perelida, el Marqués de Vivot, Doña Carme
Crespí de Vallaura, Doña Dolores de la Cuesta, la
Priora del Convent de Sineu y les altres congregacions,
s' oferiren per alojar en sos respectius palaus y convents
á les comunidats de Monges de Palma, en cas que ha-
guessém de sufrir bombatjades de l' escuadra Nortame-
ricana.

—Se ordoná que quant el Vigía de Portopí, distingís
barcos de guerra pintats blancs, issás quatre banderas
vermeyes. (*La Almudayna*).

Dia 2.—El vapor *Unión*, procedent d' Alicante, de-
sembarcá á Palma 1181 xots.

Día 3.—El P. Antoni Cladera de la Congregació de Sant Vicens de Paul, sacerdot virtuosíssim molt conegut y estimat en tota Mallorca per ses missions que predicá per pobles durant molts d'anys, passá d'aquest mon á l'altre.

Acompañaren son cadaver les Germanes de la Caritat, una representació dels seglars que lo tenian per pare espiritual, molts de sacerdots y altres persones de tot estatament.—Que lo vejem á la S. G. ✧ F. ✧

ENVINAGRAT Y RONXETES

Cosas de per la Sala.—«Les obras per administració llun de millorar els descuits de les fetes par contrata, resultan pitjors.

Tot Palma contempla aqueixes brigades d'operaris (*empleats en ses obres municipals*) que no fan la dècima part de lo que trabayan els de ses obres particulars.

¿De què serveixen els *llisteros y capatassos*?... Axí los premian els servicis prestats en trampas electorals, cada dos anys.

Si ses contrates se complissen com se deû; si sa protecció per parentesch ó els descuits no fossin cómplices y encubridors de la mala fê dels contratistes; si els operaris que se ocupan no fossin elegits entre centenars de targetes que reb s'Alcaldía, per poder ganduletjar y viure á costas del comú, els beneficis que s'obtenrían sumarián molt més que ses partides tatzades p'el Señor Mayol, que al cap y á la fi tropessarán amb obstacles legals y no serán pràctiques.

Camviau ses costums municipals,... venga sa Dictadura econòmica,... y els Señors contribuyents que constitueixen sa Junta Municipal,... en lloch d'aprovar els presupuestos después d'ascoltar una llegida feta entre dents, y sens haversen enterat més que aquells que están en so secret....»

«Tot lo que no sia fér economíes, rebaxant els tributs, per supressió de *servicis de lujo*, que no poden suportá els pobles pobres, es pura comèdia econòmica,... amb que sols s'engaña als qui miran ses coses per defora.

¿Que guañan els contribuyents de Palma si se axellan alguns capitols del *presupuesto municipal*, y per altra banda se gasta en obras inútils...?

¡Bé han mestegat lo de la *Crissis obrera!* la cual no es tant alarmant com se suposa. Sols sa dels sabaters es verdadera.

Y ¿Basta axò pera que l'Ajuntament haja de tenir ubèrta sa sangría de la *Cuyna Econòmica*?... Si bé s'informan, veurán que els vertaders obrers sens trabay son els més poch, y que els vagos d'ofici son els més que s'umplen amb ses raccions.

Ses panxas vergoñants, son lastre que s'ha de tirar á mar, y en negarsê aprendán de vogar de cap á terra, ab ses pròpias forsas.» (*Espigolat de La Correspondencia dels días 28 y 30, del més passat.*)

¡Carrils!—«Es precís que l'autoritat pòsi remey als abusos que els amos de carruatges de llogué que fan servici ordinari entre Palma y Son Serra, el Molinar, etc....» (*La Almudayna.*)

«L'insolència dels conductors de carruatges y son poch respecte á ses Ordonances Municipals, arriban á lo intolerable.... Importa que ses autoritats prenguin dos dobles d'informes, y evitin tants d'abusos, pues es sa obligació.» (*La Ultima Hora*, de día 1.)

Més desvergoña, en cèrts *carrilés* dels aludits, més pelleringos y verrim en cèrts carrils, y més *passivitat* en sos municipals de punt que haurian d'impedir que en es *pescante* s'hi posin 4 y 5 passatgers, y dedins més dels que hi caben legal y materialment,... ja no pot ser.

Els escandols, á la Porta de Jesús, son diaris; cada any, d'estiu, els ciutadans que van y venen de Son Serra, son víctimes del.... *Reglament especial* sobre carruatges de lloguer, que may se compleix.

Aquest capitol de policia urbana de Palma es un de tants sobre els que l'Autoritat municipal hey dexa fé ses feynes.... ¡Ni dins un poblet d'Àfrica!

Sant Matjí.—Fa 35 anys que el Govern de Madrid, prèvis informes y tramitacions legals, aprová el projecte de engrandiment y reconstrucció del temple, y de las habitacions del Sr. Vicari de Sant Matjí. De llavò ensá se trabaya poch á poch realisant el projecte; y ara que, per intimació de l'Alcaldía, s'ha comensat á derribar ses veyes construccions á fi de posar fonamenst per les noves, *en el meteix siti*; ha sortit un señó empleat ab sa pretensió d'aturar sa feyna y reclamant el possessori del edifici vey á favor de l'Estat.

¡.....! ¿Què será cosa d'enviar á demanar als *xanquis* per á que mos protegescan y defensin els interessos dels mallorquins catòlics?

Amb aquest fét, y amb lo de exigir als Pares de Lluch *que paguin sa contribució* de les terras de la Mare de Deu *que correspon á s'any en que l'Hacienda pública cobrá ses rendes*,.... N'hi ha per dirne quatre de fresques que flametjarían.

¿Les haurém de dir?

Reclam.—Se desitja adquirir un ecsemplar de EL CORATGE DE MADÓ TONINA, saynete nocturn codolat en mallorquí y dedicat á la gloriosa memòria del Excm. Capitá General de mar y terra, nostron compatrici, D. Antoni Barceló.—(*Edició agotada.*)

Promptuari de la Escritura Catalana.—Mètode teorich y pràctich compost ab infinitat de exercicis graduats, per *Francisco Flos y Calcat.*—N'hem rebut un ecsemplar que agraím al autor.—Els estudiosos de la nostra llengua podrán comprar aquesta bén composta y profitosa obreta, en la Llibrería de D. Felip Guasp, á Palma.—(Ignorám el preu).

El Amigo del Obrero.—Semnario dedicado á las clases productoras —con láminas—3 pesetas al año.—Se suscribe, en su Administración: Calle de Barbará, núm. 16 bis, entresuelo—Barcelona. (Lo recomanám.)

Glosa y Prosa d'En Bartomeu Ferrá.—Se n'han publicat el primer aplech RELIGIOSES, el segon COSÈS NOSTRES, y s'acabarà de publicar el tercer FLOES Y FULLES; aquest gratis p'els suscritors de MALLORCA DOMINICAL.

En preparació: BROTOS D'ORTIGA y ENDOLADES.—Prèu de cada aplech 3 reals.